

VÁTI

Magyar Regionális Fejlesztési
és Urbanisztikai Nonprofit Kft.

A GLOBÁLIS PÉNZÜGYI ÉS GAZDASÁGI VÁLSÁG HATÁSAI AZ EURÓPAI VÁROSOKRA

változó kihívások, lehetséges válaszok

Radvánszki Ádám

tervező-elemző főmunkatárs

TTÉI Nemzetközi Területpolitikai és Urbanisztikai Iroda

*XV. Országos Urbanisztikai Konferencia, Siófok
2009. október 29.*

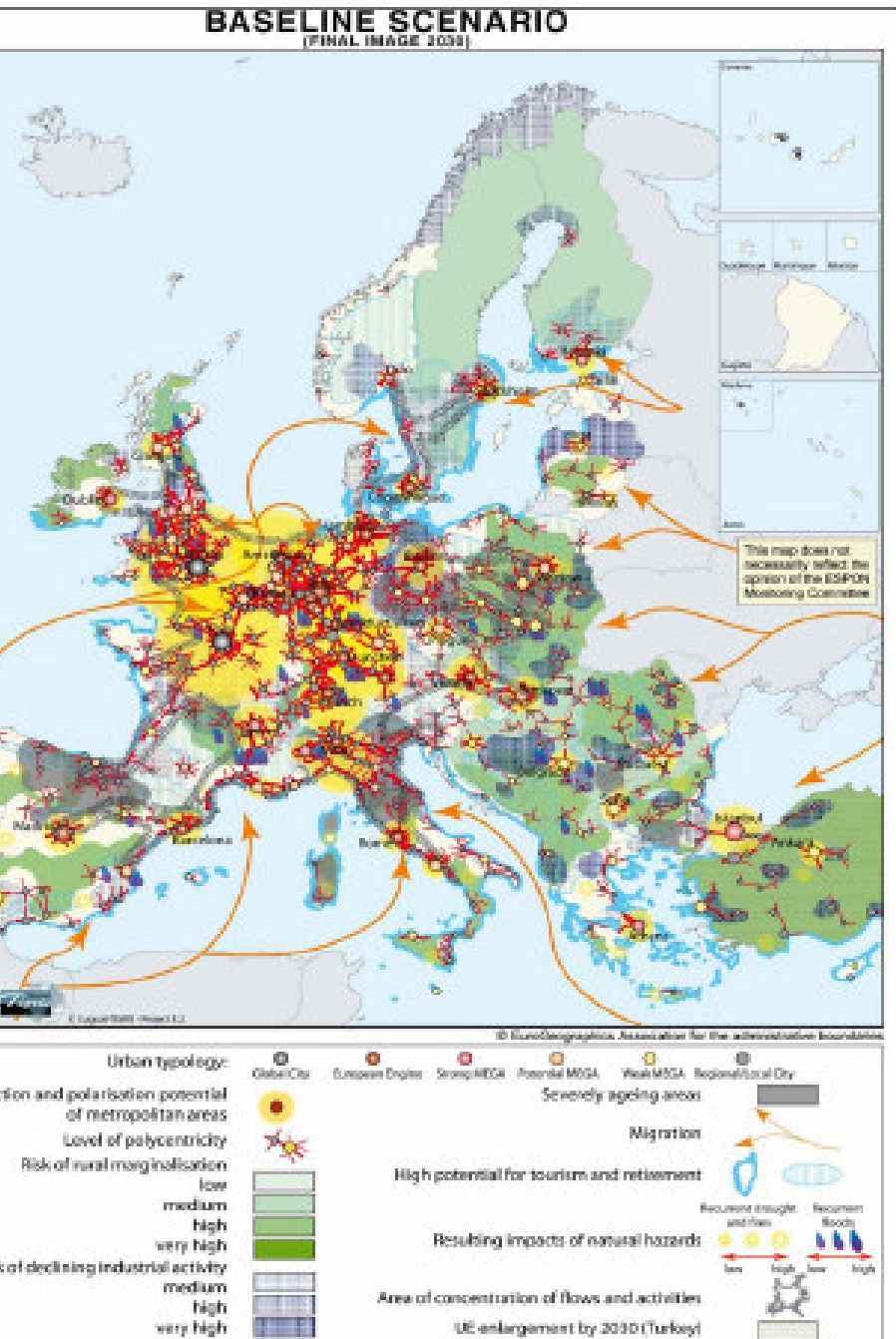
Az európai közös gondolkodás megindult...

- *Az Európai Unió területi helyzete és távlatai*
- *Az Európai Unió Területi Agendája*
- *Lipcsei Charta a fenntartható európai városokról*

- *Magyar EU elnökség 2011. első félév: a Területi Agenda felülvizsgálata*
 - *Melyek az új kihívások?*
 - *Mi változott 2007 óta?*
 - *Hogyan változnak a prioritások 2011-re?*

Trend scénárió

Nagyvárosi polarizáció: európai magterület és más nagyvárosok

*Térségi és hálózati koncentráció
Jelentős bevándorlás a nagyvárosok felé*

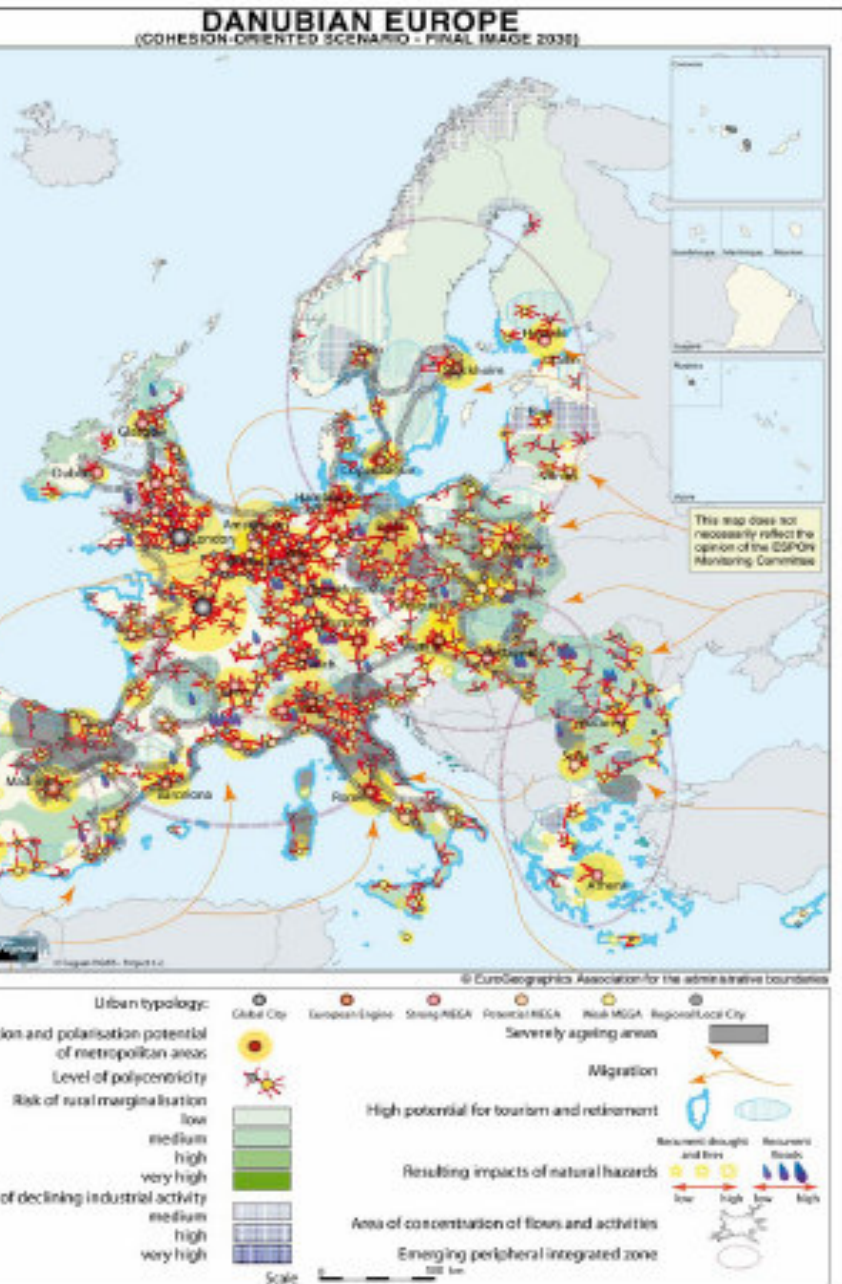
Periferikus vidéki területek leszakadása

Hagyományos ipar térségeinek visszaesése

Turizmus térségei előtérben

Környezeti kockázatok

Kohézió scenárió

Nagyvárosi polarizálódás kisebb mértékű

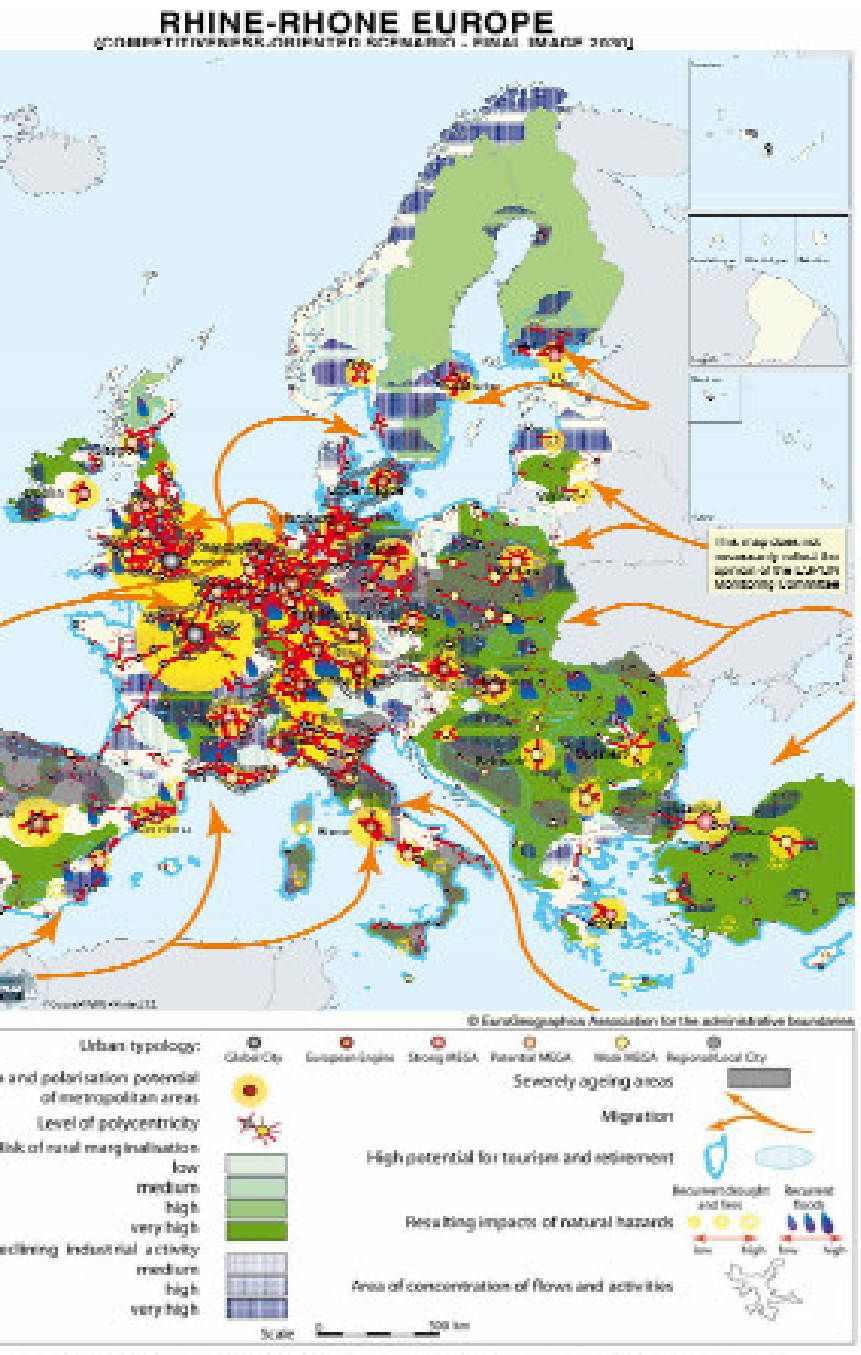
Periferikus vidéki térségek leszakadása kevésbé intenzív

Turizmus térségeinek jelentősége az előzőhöz hasonló

A térségi és hálózati koncentráció nagyobb térségre terjed ki

A perifériákon fejlesztési területek

Versenyképesség szcenárió

A nagyvárosi polarizáció erőteljes, az európai magterületen kívül csak kevés nagyváros érint

A vidéki térségek gyors leszakadása, előregedés

Hagyományos ipari térségek gyors visszaesése

Jelentős bevándorlás

A turizmus térségeinek jelentősége megmarad

A környezeti kockázatok gyakorisága és intenzitása fokozódik

És akkor...

- 2008. szeptember 15. - pénzügyi válság

- Globális hatások

- „Nem várt”??? fejlemények

- Jóslás új divatja alakul ki

The screenshot shows the New York Times website interface. At the top, there's a navigation bar with 'HOME PAGE', 'TODAY'S PAPER', 'VIDEO', 'MOST POPULAR', and 'TIMES TOPICS'. The main header is 'Business' with a search bar. Below the header, there are category tabs: 'WORLD', 'U.S.', 'N.Y. / REGION', 'BUSINESS', 'TECHNOLOGY', 'SCIENCE', 'HEALTH', 'SPORTS', 'OPINION', 'ARTS', 'STYLE', 'TRAVEL', 'JOBS', 'REAL ESTATE', 'AUTOS'. The article title is 'Lehman Files for Bankruptcy, Merrill Is Sold' by Andrew Ross Sorkin, published on September 14, 2008. The article text begins with 'In one of the most dramatic days in Wall Street's history, Merrill Lynch agreed to sell itself on Sunday to Bank of America for roughly \$50 billion to avert a deeper financial crisis, while another prominent securities firm, Lehman Brothers, filed for bankruptcy protection and headed toward liquidation after it failed to find a buyer.' The article is accompanied by a photo of a person in a window at Lehman Brothers headquarters. On the right side of the article, there are social media sharing options: 'SIGN IN TO RECOMMEND', 'TWITTER', 'COMMENTS (598)', 'SIGN IN TO E-MAIL', 'PRINT', 'SINGLE PAGE', 'REPRINTS', and 'SHARE'. Below the article, there are several promotional boxes: 'Customize your headlines' with 'nytimes.com' and 'LinkedIn' logos; 'By 2050, city dwellers are expected to make up 70% of the Earth's total population.'; 'Is China on Track for Suburban Sprawl?'; and 'Smarter Energy & Utilities'.

– Baj van

» Mennyire?

» Miért?

» Hol?

» Ki érintett?

» Meddig?

Video: The Weekend That Changed Wall Street

Pénzügyi és gazdasági válság 2008-?

- *Divatos téma*
- *Komolyan vesszük?*
- *Milyen hatásai vannak?*
 - *Rövid távon*
 - *Középtávon*
 - *Hosszútávon*
- *Hogyan hat ez a területi fejlődésre, városokra és régióikra?*
- *Mi a teendő?*
 - *Új célok vagy a régiék újraértelmezése?*
 - *Minden maradjon változatlan?*

Néhány lehetséges területi hatás Európában

Pénzügyi válság → gazdasági válság

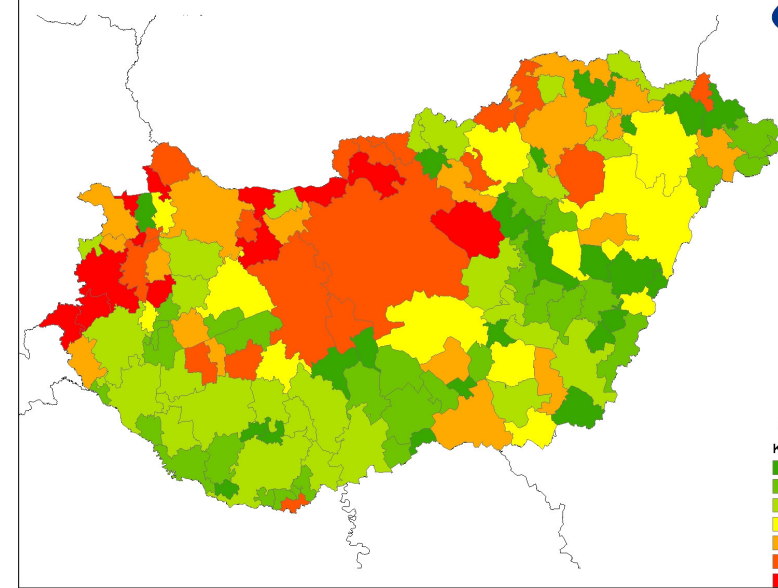
- *Mindkettőnek vannak, lehetnek jelentős területi hatásai*
- *Pénzügyi hatások:*
 - *Jelzáloghitel-piac bedőlése, visszaesése: jelentős ingatlanpiaci áttrendeződések*
 - *Pénzügyi befektetési hozamok csökkenése: elfordulás az ingatlanpiaci befektetések felé – városi tulajdoni szerkezet átalakul*
 - *Árfolyam-ingadozások: kik vannak az euró védő városfalain belül, és kik védtelenek kívül?*
 - *Hitelpiacok átalakulása: a fogyasztási és megtakarítási szerkezet változása*

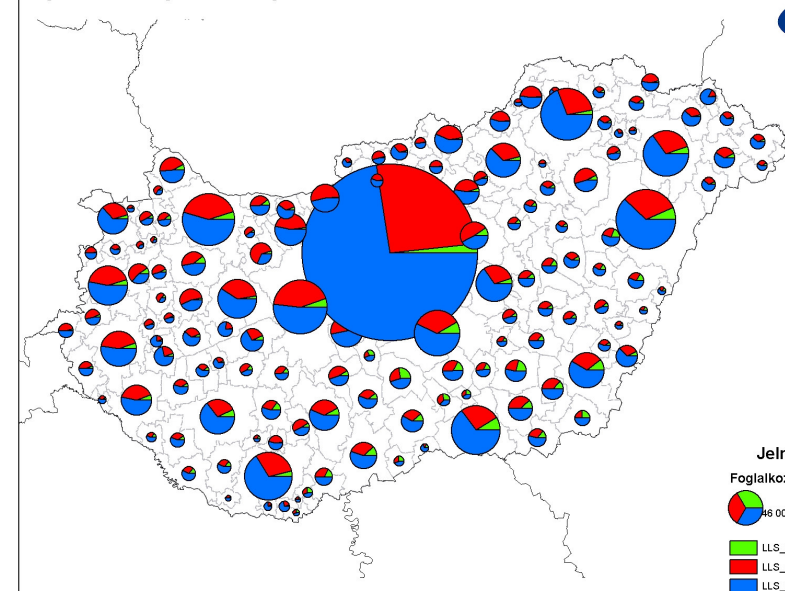
Néhány lehetséges területi hatás Európában

- **Reálgazdasági hatások:**
 - *Érintettség – a helyi gazdasági szerkezet függvénye*
 - *Gazdasági diverzifikáció*
 - *Helyi beágyazottság*
 - *Világgazdasági integráció*
 - *Legfőbb érintett városok*
 - *Nem diverzifikált helyi gazdaság*
 - *Külső függőség, exportorientáltság*
 - *Kiemelt ágazatok:*
 - *Nehézipar, autógyártás*
 - *Kereskedelem, logisztika*
 - *Építőipar*
 - *Turizmus*

Külföldi tőke jelenléte a munkaerőpiaci vonzaskörzetekben

Foglalkoztatottság termelési áganként

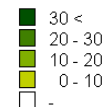

Közvetett területi hatások

- *Külföldi befektetések csökkennek és áttrendeződnek*
- *Gazdasági növekedés üteme változik – konvergencia vs. divergencia*
- *Növekvő munkanélküliség a leginkább érintett városokban*
- *Csökkenő helyi fogyasztás*
- *Átmenetileg csökkenő környezeti terhelés*
- *Építőipar visszaesése – félbemaradt városi beruházások*
- *Ingatlanpiac átalakulása (hitelek és befektetések) – belső városi áttrendeződés és szuburbanizáció fékeződése*
- *Csökkenő helyi adóbevételek, elmaradó közberuházások*

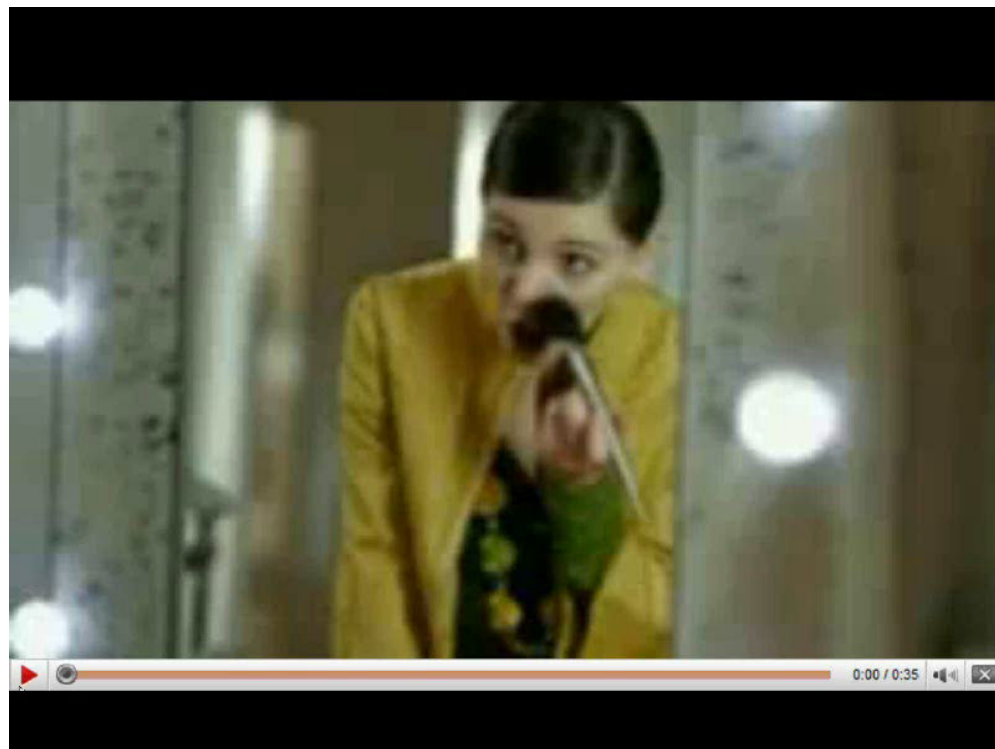
Weighted Relative Stdev.

(%)

Néhány hazai specifikum - *Válság a válságban*

- *„Gyenge kezdés után erős visszaesés” – mérsékelt gazdasági növekedés után jelentős gazdasági visszaesés*
- *Exportfüggőség*
- *Magas lakossági eladósodottság, főleg devizában*
- *Jelentős állami túlköltekezés – lecsökkent mozgástér a területi hatások kiküszöbölésére*
 - *Hátrányos helyzetű területek felzárkóztatása*
 - *lakástámogatások*
- *Válságkezelés lehetősége – EU források gyorsított felhasználása → építőiparnak kedvez, de jelentős hatása nincs*

Mit kellene tenni?

- **Általában:**
 - *Mérsékelni a gazdasági hatásokat (munkanélküliség, recesszió)*
 - *Minél hamarabb növekedési pályára állítani a várost – gazdaságélénkítés*
 - *Kihasználni a válság adta lehetőségeket*
 - *Változtatás a tervezési gyakorlaton*
 - *Környezetvédelem és hatékonyság*
 - *Bölcsebb gazdálkodás az erőforrásokkal*
 - *stb.*

Mit kellene tenni nekünk, tervezőknek?

- **Őszintén és nyíltan beszélgetni - valódi interdiszciplinaritás**
- **A szlogeneket tartalmakkal megtölteni**
 - Fenntarthatóság ≠ környezeti kérdések
 - Kohézió ≠ társadalmi kérdések
 - Versenyképesség ≠ gazdasági kérdések
 - Integrált városfejlesztés ≠ ROP megfelelő városrehabilitációs kiírásának való megfelelés
- **Tanulni, tanulni, tanulni**
 - egymástól, együtt, előítélet-mentesen

Az ismeretmegosztás lehetőségei – válság idején is

- *Tematikus konferenciák, műhelyviták*
- *Testvérvárosi kapcsolatok szakmai tartalommal való megtöltése*
- *Van hozzá európai támogatás is – társfinanszírozás nélkül is*

Köszönöm a figyelmet!

aradvanszki@vati.hu

www.eukn.eu

